

Ka većoj bezbednosti država članica EU: nadležnost i odgovornost Stalnog komiteta za unutrašnju bezbednost

Saša Đorđević, Beogradski centar za bezbednosnu politiku

Ključne reči: evropska unija, stalni komitet, unutrašnja bezbednost, pravosuđe, unutrašnji poslovi, ugovor iz lisabona

Citiranje: Saša Đorđević. 2011. *Ka većoj bezbednosti država članica EU: nadležnost i odgovornost Stalnog komiteta za unutrašnju bezbednost.* [e-book] Beograd: Beogradski centar za bezbednosnu politiku.

Ugovor iz Lisabona je predvideo stvaranje posebnog koordinacionog tela – Stalnog komiteta za unutrašnju bezbednost u okviru Saveta za pravosuđe i unutrašnje poslove radi promocije i jačanja operativne saradnje država članica u oblasti unutrašnje bezbednosti. Odlukom Saveta utvrđene su nadležnosti komiteta, a zatim i aktivnosti u narednih osamnaest meseci. Dileme su problemi kontrole rada komiteta, kao i mogućnost dupliranja kapaciteta za koordinaciju aktivnosti država članica u jačanju unutrašnje bezbednosti EU.

Haškim programom iz 2004. godine Savet ministara EU je pozvan da pripremi smernice za formiranje tela koji bi trebalo da koordinira operativne aktivnosti organa za sprovođenje zakona država članica EU u oblasti unutrašnje bezbednosti (koja obuhvata i probleme nasilja, prirodnih nepogoda i bezbednost u saobraćaju pored teških oblika krivičnih dela). Time se odstupilo od početne ideje i ograničenja samo na policijsku i pravosudnu saradnju u krivičnim stvarima radi suzbijanja dela organizovanog kriminala i terorizma. Smernice su uredile opseg aktivnosti, zadatke, nadležnosti i sastav koordinacionog tela. Planirano je da nakon stupanja na snagu Ustava Evropske unije započne i rad tela. Ipak, početak rada je odložen zbog neuspeha u usvajanju Ustava. [Ugovor iz Lisabona](#) je kao naslednik neuspešno usvojenog Ustava predvideo stvaranje posebnog koordinacionog tela – Stalnog komiteta za unutrašnju bezbednost (eng. Standing Committee on operation cooperation on internal security, COSI) u okviru Saveta ministara (za pravosuđe i unutrašnje poslove) radi promocije i jačanja operativne saradnje država članica u oblasti unutrašnje bezbednosti.

Čime se bavi?

Osnovna uloga COSI je da pruži pomoć kroz koordinaciju aktivnosti država članica i njenih organa za sprovođenje zakona i da o tome redovno izveštava Savet. Pored toga, nadležan je i za pravosudnu saradnju u krivičnim stvarima u slučaju da postoji veza sa operativnom saradnjom država članica u unutrašnjoj bezbednosti. Agencije i ostala tela EU koja su aktivna kroz svoj rad u oblasti pravosuđa i unutrašnjih poslova bi trebalo da se uključe u rad COSI.

Pored toga, COSI vrši procenu efikasnosti operativne policijske saradnje država članica i na osnovu toga dužan je da izradi preporuke radi uklanjanja nedostataka koje su upućene organima za sprovođenje zakona država članica. Nemoguće je uključiti COSI u realizaciju operativnih akcija jer ta nadležnost ostaje kod država članica. Najzad, COSI nema pravo da učestvuje u pripremi pravnih akata EU i država članica. U [odluci Saveta o stvaranju COSI](#) nije ništa rečeno o strukturi i sastavu ovog koordinacionog tela.

Ko kontroliše rad?

Uloga Evropskog parlamenta i nacionalnih predstavničkih tela svedena je na informisanje o radu komiteta. Zbog toga se logično postavlja pitanje odgovornosti COSI i na koji način ovaj organ obezbeđuje zaštitu ljudskih prava, a naročito ličnih podataka i privatnosti. Za svoj rad COSI je odgovoran jedino Savetu kome redovno prosleđuje izveštaj o radu. U odluci o formiranju COSI nije uređena učestalost podnošenja izveštaja, kao i da li je taj izveštaj dostupan u celosti ili delimično javnosti. Time su informacije o radu COSI zadržane u jednom „krugu“ – ministara pravde i unutrašnjih poslova država članica. Nije jasno ni na koji način će agencije EU (EUROPOL, FRONTEX, EUROJUST) učestovati u radu COSI. Prema sadašnjem rešenju, oni su samo posmatrači na sastancima COSI.

Šta bi trebalo da radi?

U septembru 2011. godine Savet je izradio [nacrt programa COSI za narednih 18 meseci](#). Predviđeno je deset različitih grupa aktivnosti: (1) izrada plana procesa usvajanja i primena politike u suzbijanju prekograničnog organizovanog kriminala; (2) praćenje, podrška i koordinacija u razvoju i sprovođenju Strategije unutrašnje bezbednosti; (3) jačanje saradnje sa Političko-bezbednosnim komitetom EU u unutrašnjoj i spoljašnjoj bezbednosnoj dimenziji EU; (4) izrada mehanizma koordinacije za zajedničke operacije i akcije država članica; (5) poboljšanje saradnje svih agencija EU u oblasti pravosuđa i unutrašnjih poslova kroz njihovu koordinaciju rada; (6) jačanje zaštite spoljnih granica i sprečavanje ilegalnih migracija; (7) izrada Evropskog pakta za borbu protiv trgovine ilegalnih narkotika; (8) izrada Evropskog pakta o sintetičkim drogama; (9) praćenje akcija suzbijanja trgovine oružjem; (10) praćenje primene klauzule solidarnosti.

Da li postoji opasnost od dupliranja aktivnosti?

Rad COSI je prema Ugovoru iz Lisabona ugrozio funkcionisanje K.4 komiteta koji je u prošlosti imao značajnu ulogu u pripremi Ugovora iz Maastrichta, i institucionalizacije policijske i pravosudne saradnje u EU. Ugovor iz Lisabona nije predvideo nastavak rada ovog koordinacionog tela. Predviđeno je da K.4 komitet nastavi sa radom do početka 2012. godine, nakon čega bi trebalo doneti konačnu odluku o budućnosti rada komiteta. S obzirom da pregovaranje u Savetu funkcioniše na tri nivou – kroz radne grupe, Odbor stalnih predstavnika (COREPER) i konačno između ministara u Savetu, i zbog stvaranja Stalnog komiteta za unutrašnju bezbednost, budućnost K.4 komiteta zamišljena je kao prostor za raspravu o zakonskim predlozima pre nego što dođu ispred COREPER i Saveta, o strateškim smernicama tehničkog karaktera radi utvrđivanja planova za razvoj politika u pravosuđu i unutrašnjim poslovima, te kao veza sa EP i ostalim agencijama EU, i najzad kao telo za sprovođenje „mehanizma kočnica i ubrzane saradnje“ ukoliko je nemoguće postići saglasnost u Savetu oko određenog predloga.

Bezbednost ili zaštita ljudskih prava?

U poslednjoj deceniji EU pokušava da pronađe ravnotežu između mera koje bi trebalo da unaprede bezbednost država i zaštite prava građana. Iako na strateškom nivou kroz [Stokholmski program](#) i [Strategiju unutrašnje bezbednosti](#) EU teži da zaštita ljudskih prava građana ima važniju

ulogu u odnosu na bezbednost, čini se da će rad COSI ipak biti povećanje bezbednosti. Međutim, tek će praksa zaista pokazati koliko će ta ravnoteža biti narušena.

Beogradski centar za bezbednosnu politiku

Gundulićev venac 48, 11000 Beograd

Tel: 011 | 3287 226; 011 | 3287 334

Email: office@bezbednost.org

Web: www.bezbednost.org